

**Pohjois-Pohjanmaan
liiton talousarviosta
2026 sekä
taloussuunnitelmasta
2027–2028 annetut
lausunnot**

Sisällysluettelo

Kuusamon kaupunki 3

Oulaisten kaupunki 6

Oulun seudun kunnat 7

Pyhäjärven kaupunki 8

Raahen seudun kunnat 9

Reisjärven kunta 13

Sievin kunta 15

Ylivieskan kaupunki..... 17

Kuusamon kaupunki

Yleiset huomiot

Maakuntajohtajan katsauksessa korostettu riippuvuuden vähentäminen ulkoisista toimittajamaista ja panostaminen uusiutuvaan energiaan ovat oikeansuuntaisia tavoitteita. Kuitenkin energia- ja ilmastovaihe- ja maakuntakaavan valmistelussa on edelleen nähtävissä epätasapainoa alueiden kohtelussa. Lausuntokierroksilla esitetyjä huomioita ei ole riittävästi otettu huomioon, mikä aiheuttaa riskin kunnallisvalituksiin ja heikentää päätösten hyväksyttävyyttä.

Kuusamon kaupungin näkemyksen mukaan maakuntakaavan merkintöjen tulee olla mahdollistavia, jotta tuulivoiman rakentaminen voidaan myöhemmässä vaiheessa arvioida tarkemmin yleiskaavoituksen kautta. Lisäksi ns. kompensatoratarkaisujen selvittäminen on tärkeää, jotta alueiden maanpuolustukselliset tarpeet ja energiantuotannon tavoitteet voidaan sovittaa yhteen.

Edunvalvonta

Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarviossa 2026 ja taloussuunnitelmassa 2027–2028 edunvalvonta on tunnistettu osaksi maakunnan strategisia päämääriä ja toimintoja. Asiakirjassa esitetään useita edunvalvontaan liittyviä toimenpiteitä niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla.

Kuitenkin nykyisessä toimintaympäristössä, jossa alueiden kilpailu investoinneista, osaajista ja EU-rahoituksesta kiristyy, edunvalvonnan merkitys korostuu entisestään. Maakunnan elinvoiman, saavutettavuuden ja kokonaisturvallisuuden turvaaminen edellyttää entistä vaikuttavampaa edunvalvontatyötä. EU-tason vaikuttamistyöhön, erityisesti koheesiopolitiikkaan ja liikenneverkkoihin liittyen, tulisi panostaa entistä aktiivisemmin ja pitkäjänteisemmin.

Rahoituksen kohdentaminen

Euroopan aluekehitysrahaston rahoituksen osalta Kuusamon kaupunki esittää edelleen huolensa painotusten vinoutumisesta. Suuri osa resursseista on varattu tutkimus- ja innovaatiotoimintaan, josta hyötyvät ennen kaikkea korkeakoulut ja tutkimuslaitokset. Sen sijaan pk-yritysten kilpailukykyyn vahvistamiseen ja kiertotalouden edistämiseen kohdennettu osuus jää liian vähäiseksi.

Erityisesti matkailun kehittämisen osalta rahoitusosuus on liian pieni verrattuna sen aluetaloudelliseen merkitykseen ja todettuun kasvupotentiaaliin. Pohjois-Pohjanmaan näkymissä matkailu on selkeä poikkeus yleisestä laskusuhdanteesta, ja siksi resursointia tulisi vahvistaa huomattavasti nykyistä enemmän.

Kunnille tulisi kohdentaa rahoitusta elinvoimaa tukeviin investointeihin kuten esimerkiksi teollisten toimitilojen rakentamiseen.

Kansainvälinen yhteistyö ja aluelähtöisyys

Pohjois-Pohjanmaan liiton toiminnassa tulee painottaa rajat ylittävää yhteistyötä Pohjois-Ruotsin ja -Norjan kanssa sekä vahvistaa aluetoimijoiden näkyvyyttä kansainvälisissä verkostoissa. Koska alueilla itsellään on rajalliset resurssit kansainväliseen toimintaan, liiton rooli kumppanien etsijänä ja verkostojen luojana on ratkaiseva.

Samalla on tärkeää, että rahoitus- ja kehittämistoimet eivät keskity yksinomaan Oulun seudulle, vaan ulottuvat koko maakuntaan, mukaan lukien Koillismaan alue.

Infrastruktuuri ja liikenne

Kuusamon kaupunki painottaa Oulu–Kuusamo VT20:n merkitystä sekä matkailulle että teollisuuden raaka-ainehuollolle. Väylän kehittämisen tulee olla Pohjois-Pohjanmaan liiton keskeisiä tavoitteita. Lisäksi VT5:n peruskorjauksen jatkaminen on välttämätöntä alueen saavutettavuuden parantamiseksi.

Maakunnan liiton tulee edistää myös sähkönsiirron runkoverkon vahvistamista, erityisesti Pirttikoski–Kuusamo–Suomussalmi-investoinnin toteuttamista. Tämä mahdollistaa tuulivoiman, datakeskusten ja akkuvarastojen kehittämisen laajalla alueella.

Digitalisaatio ja saavutettavuus

Maakunnassa tulee panostaa digitaalisen saavutettavuuden parantamiseen erityisesti harvaanasutuilla ja matkailuintensivisillä alueilla. Korkean tuottavuuden monipaikkaisen työn ja yrittämisen mahdollistaminen edellyttää nopeiden yhteyksien ja uusien teknologioiden hyödyntämistä. Lisäksi korkeakoulutuksen digitaalisen saavutettavuuden turvaaminen koko maakunnassa on strategisesti tärkeää.

Luonnonvarat ja elinkeinot

Lausuntoluonnoksessa ei edelleenkään huomioida riittävästi metsä- ja puuteollisuuden roolia. Näillä toimialoilla on edelleen merkittävä kehityspotentiaali jatkojalostuksen ja uusien tuoteinnovaatioiden kautta. Pohjois-Pohjanmaan liiton tulee tukea tämän sektorin kasvua muiden avainalojen rinnalla.

Lisäksi Koillis-Suomen kansainvälisen kalastusmatkailuohjelman tavoitteet on syytä nostaa esille osana maakunnan luonnonvarojen kestävästä hyödyntämisestä ja matkailun kehittämistä.

Huoltovarmuus on nostettu talousarviossa keskeiseen rooliin, mikä on erittäin perusteltua vallitsevassa toimintaympäristössä. Huoltovarmuuden ja omavaraisuuden vahvistaminen edellyttävät kuitenkin konkreettisia panostuksia maatalouteen koko maakunnan alueella. On tärkeää tukea TKI-toimintaa, joka mahdollistaa uusien ratkaisujen syntymisen ja pitkän aikavälin kehityksen. TKI-toiminnan rinnalla on kuitenkin huolehdittava myös olemassa olevan maataloustuotannon elinvoimaisuudesta. Ilman maatalouden toimintaedellytyksien turvaamista ja kehittämistä emme voi saavuttaa tavoiteltua huoltovarmuuden ja omavaraisuuden tasoa.

Pohjois-Pohjanmaan ilmastotyön, luonnonvara-alan ja uusiutuvan energiantuotannon edistäminen

Kuusamon näkökulmasta on erittäin tärkeää, että talousarvioluonnoksessa kuvattu ilmasto- ja energiatyö huomioi entistä vahvemmin koko maakunnan alueellisen kattavuuden. Talousarvioluonnoksessa esiin nostetut tavoitteet energiamurroksen edistämisestä, uusiutuvan energiantuotannon vahvistamisesta ja vetytalouden kehittämisestä ovat kannatettavia ja välttämättömiä, mutta niiden tulee toteutua koko maakunnan alueella tasapuolisesti.

Erityisesti suunnitteilla olevan vetyverkoston kehittämisessä on huolehdittava siitä, että infrastruktuuri ulottuu myös Kuusamon alueelle. Tämä on edellytys sille, että energiantensiivinen, vähähiilinen teollisuus voi sijoittua myös niille alueille, joilla ei ole mahdollisuutta tuulivoiman laajamittaiseen tuotantoon, joilta puuttuu rautatieyhteys ja jotka ovat logistisesti maantiekuljetusten varassa. Vetylogistiikan kehittäminen tukisi kestävästä ja päästöttömän liikenteen mahdollistamista myös harvemmin asutuilla alueilla.

Koulutuksen ja tutkimuksen koordinointi

Talousarvioluonnoksessa todetaan, että koulutuksen ja tutkimuksen linjaukset ovat ensisijaisesti koulutuksen järjestäjien ja tutkimuslaitosten päätösvallassa. Tähän näkemykseen on helppo yhtyä. Haluamme kuitenkin korostaa korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten keskeistä roolia kuntien tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan (TKI) tukemisessa. Lisäksi pidämme erityisen tärkeänä, että alueella kehitetään joustavia koulutusratkaisuja, jotka vastaavat työelämän muuttuviin tarpeisiin ja helpottavat

osaajapulaa. Näiden toimenpiteiden avulla voidaan vahvistaa alueellista elinvoimaa ja turvata osaavan työvoiman saatavuus tulevaisuudessa.

Johtopäätös

Kuusamon kaupunginhallitus esittää, että Pohjois-Pohjanmaan liiton talous- ja toimintasuunnitelmassa vuosille 2026–2028:

- vahvistetaan matkailun ja pk-yritysten kilpailukyvyn rahoitusta,
- turvataan pk-yritysten investointirahoituksen riittävyys,
- turvataan alueellinen tasapuolisuus erityisesti TKI-panostuksissa,
- priorisoidaan liikennehankkeissa VT20 ja VT5,
- tuetaan energiainfrastruktuurin vahvistamista Koillismaalla,
- edistetään kansainvälistä yhteistyötä liiton kautta,
- sekä huomioidaan metsä- ja puuteollisuuden ja kalastusmatkailun potentiaali.

Toimenpiteet

EU-rahoituksen kohdentaminen: talousarviossa on huomioitu kuluvan ohjelmakauden ohjelma-asiakirjan toimintalinjat, painopisteet sekä älykkään erikoistumisen strategia ja vähähiilisyystavoitteet. Pohjois-Pohjanmaan liiton rahoitus kohdentuu pienimuotoisiin liikennehankkeisiin, joilla edistetään elinkeinoelämää sekä kansainvälistä matkailua.

(saapunut määräajan jälkeen)

Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarviossa vuodelle 2026 esitetään kuntien rahoitusosuuden korotusta 1,6 %:lla. Oulaisten kaupunki toteaa, että jäsenmaksun korotus ei ole perusteltua ja jäsenmaksua ei tule korottaa. Oulaisten kaupunki toteaa, että kuntatalouden tilanne on kireä ja se tulee huomioida kuntayhtymän maksuissa ja toiminnan sopeuttamisessa. Kuntien taloutta heikentävät erityisesti kuntien valtionosuuksien leikkaukset, heikon taloustilanteen vaikutukset verotuloihin, kunta-alan palkkaratkaisu sekä SoTe-kiinteistöjen vuokratuloihin tulevat leikkaukset.

Pohjois-Pohjanmaan liiton tulisi myös ennakoida ajoissa toimintaan tulevat muutokset, kuten EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahoituskehysten pieneneminen radikaalisti vuodesta 2026 alkaen. EU-ohjelmahallintoa ei tule ylläpitää kuntien rahoituksella. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihe- ja maakuntakaava on myös hyväksytty ja kaavoitustyö on pääosin saatu päätökseen. Oulainen kiinnittää huomiota myös Pohjois-Pohjanmaan liiton suureen hallintoon.

Toimenpiteet

Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarvio on laadittu edellä kuvatulla tavalla sopeuttamalla kuluja talousarvion raamiin. Sopeuttaminen on kohdistunut pääasiassa asiantuntija- ja ostopalveluiden hankintoihin.

Oulun seudun kunnat

Oulun seudun kuntien lausunto Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarviosta 2026 ja taloussuunnitelmaluonnoksesta 2027–2028

Strategiset tavoitteet vuosille 2026–2028 ovat kannatettavia Oulun seudun kuntien näkökulmasta. Myös konkreettiset edunvalvontatavoitteet mm. liikenne 12 suunnitelmaan ja väyläverkon investointiohjelman sekä pohjoisen ohjelman toimenpanon osalta nähdään tärkeinä vaikuttamisen teemoina myös Oulun seudun kuntien osalta. Myös EU:n rahoituskehikseen vaikuttaminen Pohjois-Pohjanmaan ja Oulun seudun näkökulmasta nähdään erityisen tärkeänä.

Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarviossa 2026 toimintatulot vähenevät -1,88 % (5 369 403 euroon) ja toimintamenot vähenevät -2,16 % (5 576 153 euroon) suhteessa edellisen vuoden talousarvioon. Valitettavasti kuntien maksuosuuksiin esitetään kuitenkin +1,6 % kasvua. Tämän lisäksi Pohjois-Pohjanmaan liiton kehittämisrahastosta tuloutetaan 213 750 euroa, jotta yli-/alijäämäksi muodostuu 0 euroa.

Oulun seudun kunnat edellyttävät tiukkaa talouskuria myös liiton talousarvion laadinnassa ja olisikin tavoitteellista pyrkiä selviytymään ilman kuntamaksuosuuksien korotuksia tai hyvin kohtuullisilla korotuksilla. Edunvalvonta ja lakisääteiset liiton tehtävät ovat niitä mihin taloudelliset resurssit tulee keskittää ja priorisoida nykyisessä tiukassa taloustilanteessa ja pyrkiä sopeuttamaan muuta toimintaa.

Oulussa 15.10.2025

Oulun seudun kuntajohtajat

Maarit Alikoski, Hailuoto

Marjukka Manninen, Ii

Tuomas Lohi, Kempele

Heidi Soini, Lumijoki

Pekka Rajala, Liminka

Kimmo Hinnola, Muhos

Ari Alatossava, Oulu

Vesa Anttila, Tyrnävä

Toimenpiteet

Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarviossa vuodelle 2026 jäsenkuntien täysimääräinen korotustarve olisi ollut noin 120 000 euroa. Tämä koostuu henkilöstön palkkamenojen + 40 000 euroa, luottamushenkilöpalkkioiden + 30 000 euroa, Oulu 2026 kulttuuripääkaupunkivuoden kertaluontoisista menoista + 40 000 euroa ja muista menoista yhteensä +10 000 euroa. Maakuntahallitus päättää talousarvion raamista. Kuntien jäsenosuutta päätettiin korottaa noin 60 000 eurolla ja talousarvion laadinnan ohjeeksi annettiin, että kaikki menoerät käydään tapauskohtaisesti ja huolella läpi siten, että lakisääteiset tehtävät ja edunvalvonta eivät vaarannu.

Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarvio on laadittu edellä kuvatulla tavalla sopeuttamalla kuluja talousarvion raamiin. Sopeuttaminen on kohdistunut pääasiassa asiantuntija- ja ostopalveluiden hankintoihin.

Pyhäjärven kaupunki

Kaupunginhallitus lausuu Pohjois-Pohjanmaan liitolle talous- ja toimintasuunnitelmaluonnoksesta 2026–2028 seuraavaa:

Valtatien 4:n, nelostien, kehittäminen on koko Suomeen vaikuttava kasvu- ja turvallisuusväylä. Se on kriittinen sekä teollisuuden logistiikalle että siviili- ja sotilaalliselle liikkuvuudelle. Liiton oma linjaus nostaa Nelostie ja päärata TEN-T-ydinverkkokäytävän kärkeen sekä korostaa EU-rahoituksen hyödyntämistä ja suunnitelma- ja toteutusvalmiuden nostoa on erittäin kannatettava. Edunvalvonnan fokus pitää kytkeä suoraan Väyläviraston päivitettävään investointiohjelmaan ja Liikenne12-toteutukseen. Tavoitetilan tulee Pyhäjärven kaupunginkin näkemyksen mukaan olla, että Pohjois-Pohjanmaan hankkeet etenevät suunnitteluvalmiuden osalta ja näkyvät investointiohjelmassa aiempaa vahvemmin ja etenevät rahoituspäätöksiin.

Luonnoksessa kuvataan laadittava edunvalvonnan prosessiketju ja vuosikello. Tämä on kannatettava tekninen uudistus. Pyhäjärven kaupunki näkee, että TEN-T-vaikuttaminen, Väylän investointiohjelma ja EU 2028+ kauden valmistelu pitää asemoida vahvasti edunvalvonnan prioriteettilistalle ja vuosikelloon sekä resursoida riittävästi. Pidämme hyvänä, että liitto kantaa vastuuta Itä- ja Pohjois-Suomen 2028+ -ohjelmavalmistelusta ja TEN-T-vaikuttamisesta. Kaupunki esittää huolensa edunvalvonnan riittävästä resursoinnista aikana, jolloin ohjelmakausivalmistelun, energiakäänteen, kansallisen kuntapoliittisen uusjaon ja alueiden eriytymisen kiihtyminen edellyttää juuri entistä vankemmin resursoitua edunvalvontakoneistoa.

Vapaiden virtavesien hankkeita tulee kokonaisuutena nostaa luonnoksessa esitettyä vahvemmin. Vapaiden virtavesien hankkeet parantavat vesistöjen ekologista tilaa, pienentävät tulvariskejä ja luovat luontomatkailun arvoa.

Liiton luonnoksessa on käsitelty yhdyskuntatekniikkaa ja tulvariskien hallintaa sekä energia-infran yhteensovittamista. Pyydämme nostamaan vapaiden virtavesien ohjelman omaksi toimenpidekokonaisuudeksi, jossa priorisoidaan padonpurut, vaellusesteiden poistot ja koskikunnostukset niillä uomilla, joilla hyöty-kustannussuhde on korkein. Kytkentä tulee tehdä EU-rahoitukseen (LIFE, Interreg, koheesiorahat) saakka. Viime vuosina lijoki on saanut kaunokirjallistasoista huomiota liiton kehittämisohjelmissa. Nyt lijoen lisäksi esim. Pyhäjoen vesistöä tulee nostaa esille juuri vapaiden virtavesien kunnostustavoitteiden yhteydessä.

Pohjois-Pohjanmaa on energiakäänteen kovassa ytimessä. Liiton luonnos tunnistaa maakunnan aseman uusiutuvan energian tuotannossa sekä siirtoverkon, varastoinnin ja esim. uusiutuvan vedyn ja jatkojalosteiden vaatimukset. Liiton aktiivinen rooli on perusteltu ja oikea valinta. Pyhäjärven kaupunki kannustaa liittoa pitämään aktiivisen roolin asiassa.

Luonnoksessa todetaan toimintatuottojen ja -kulujen supistuminen sekä henkilöstömäärän pieneneminen. Tässä ympäristössä edunvalvonnan, liikennejärjestelmätyön ja energiainfran koordinaation resursseja ei saa leikata. Pyhäjärven kaupunki toivoo, että jäsenmaksukorotuksen tuotto ohjataan ensisijaisesti edellä mainittuihin toiminnan kärkiin.

Toimenpiteet

Vapaiden virtavesien ohjelmasta on tehty toimenpidealoite, johon liittyen järjestetään Pohjois-Pohjanmaan jokivesistöjen tilaisuus marraskuussa 2025.

Raahen seudun kunnat

Raahen kaupunki, Siikajoen ja Pyhäjoen kunnat sekä Raahen seudun kehitys kiittävät Pohjois-Pohjanmaan liittoa eri muodoissa tehtävästä hyvästä yhteistyöstä. Raahen kaupunki Pohjois-Pohjanmaan toiseksi suurimpana kaupunkina, Siikajoen ja Pyhäjoen kunnat ja Raahen seudun kehitys seutukunnallisena kehittämisorganisaationa haluavat toimia jatkossakin tiiviissä yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan liiton kanssa alueellisessa kehittämis- ja edunajamistyössä.

Kiitämme, että talousarviossa ja toimintasuunnitelmassa on huomioitu Pohjois-Pohjanmaan liiton strategiatyön yhteydessä sekä edellisiin maakuntaliiton talous- ja toimintasuunnitelmiin antamissamme lausunnoissa esille nostamiamme alueemme ja aluekehittämisen kannalta tärkeitä näkökulmia.

Raahen kaupunki, Siikajoen ja Pyhäjoen kunnat sekä Raahen seudun kehitys antavat tällä lausunnollaan näkemyksensä Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarvioon 2026 ja taloussuunnitelmaan 2027-2028. Pyydämme, että lopullisessa talousarviossa ja taloussuunnitelmassa sekä liiton toiminnassa ja rahoituksen suuntaamisessa huomioidaan tässä lausunnossa esille tuodut alueemme kehittämisen kannalta tärkeät näkökulmat.

2. Pohjois-Pohjanmaan näkymät

Maakunnan väkiluvun kehityksessä on huolestuttavia piirteitä. Maakunnan luonnollinen väestönkasvu on ollut negatiivista vuodesta 2022 lähtien ja maakuntien välinen muutto tappiollista, joten väkiluvun kehitys on ollut täysin riippuvainen maahanmuutosta. Maakunta on väestön kasvun suhteen myös vahvasti polarisoitunut. Väestön kasvu keskittyy Oulun seudulle, kun samaan aikaan muut seudut ja suurin osa maakunnan kunnista kärsivät asukasluvun laskusta, joka heikentää kuntien elinvoimaisuutta ja samalla voimistaa tietyillä toimialoilla osittain vakavaksikin kehittyntä osaavan työvoiman saatavuusongelmaa, vaikka samaan aikaan työttömyys onkin kasvanut erityisesti rakennusalan heikon tilanteen takia.

Koko maakunnan sekä eri alueiden houkuttelevuuden, elin-, pito- ja lumovoiman sekä yritysten kilpailukyvyn näkökulmasta on tehtävä strategisia valintoja ja vaikuttavia toimenpiteitä, joilla mahdollistetaan alueiden ja yritysten pitkäjänteinen, suunnitelmallinen ja kestävä pohjalle rakentuva kehittäminen sekä eri alueiden vahvuuksia tukevien eri asteisten opiskelupaikkojen olemassaolo ja sitä kautta osaavan työvoiman pysyvyys ja saatavuus.

Kuntatalouksien ja kuntien elinvoiman kehittymisen eteen on tehtävä vaikuttavaa yhteistyötä, edunajamista ja aluemarkkinointia, jotta maakunnan eri alueille saadaan houkuteltua uusia toimijoita ja investointeja sekä työpaikkoja ja osaajia.

3. Missio, visio ja strategiset tavoitteet 2026–2028

Yleisesti voidaan todeta, että strategiset päämäärät ovat parempaan tulevaisuuteen ja yhteistyön lisäämiseen tähtääviä ja ne omalta osaltaan painottavat maakuntaliiton roolia koko alueen ja kuntien yhteistyön, kilpailukyvyn ja elinvoiman kehittämisessä.

Haluamme korostaa ja odotamme Pohjois-Pohjanmaan liitolta suunnitelman mukaisesti entistä aktiivisempaa roolia, proaktiivisuutta ja dynaamisuutta koko maakunnan, seutujen ja kuntien elinvoiman eteen tehtävässä työssä sekä strategisten tavoitteiden mukaisissa toimenpiteissä. Toivomme, että suunnitelman termistö muutetaan vastaamaan sekä aktiivista että tavoitteellista toimintaa ja näin ollen esitämme edunvalvonta-sanon korvaamista edunajaminen-sanalla suunnitelman kaikissa osissa. Voimakasta ja vaikuttavaa koko maakuntaa koskevaa edunajamista tarvitaan esimerkiksi alue- ja rakennepolitiikan ohjelman sisältöpainotuksista ja rahoituskehiksestä käytävissä neuvotteluissa.

Vaikuttaja, yhdistäjä ja innostaja

Maakuntaliiton rooli koko maakunnan edunajamisen toteuttajana ja äänitorvena on nostettu selkeäksi tavoitteeksi strategisten päämäärien; vaikuttaja, yhdistäjä ja innostaja kautta. Maakuntaliitolta on toivottu aikaisempaa näkyvämpää kuntien ja alueiden elinvoiman kehittämistä tukevan edunajamis- ja vaikuttajaroolin ottamista. Nyt roolin ottaminen on nostettu selkeäksi tavoitteeksi, joten on odotettavissa, että alueiden tarpeet tulevat kuulluksi riittävän korkeatasoisissa foorumeissa myös maakuntaliiton toimesta aktiivisen edunajamisen sekä sitä tukevan arvovalta- ja vaikuttavuusviestinnän muodossa.

Raahen seutu on raskaan teollisuuden ja suurhankkeiden sekä puhtaan siirtymän investointien potentiaalisena sijoittumisalueena riippuvainen monipuolisesta saavutettavuudesta sekä liikenteen ja logistiikan toimivuudesta. Sataman toimintojen, palvelujen ja kapasiteetin kehittäminen, SSAB:n Raahen terästehtaan materiaalivirrat ja tuleva tehdasinvestointi, meri- ja maatuulivoimainvestoinnit, Hanhikiven alueen jatkokehittäminen, puhtaan siirtymän investoinnit, teollisuuden tarpeet sekä muiden kuljetusten ja työmatkaliikenteen suuret virrat aiheuttavat painetta liikennejärjestelmien ja -väylien toimivuudelle sekä luovat jatkuvan tarpeen niiden kehittämiseksi. Myös alemman tieverkon kunnossapito on tärkeää ottaen huomioon alueen vahva maa- ja metsätalous. Alueen potentiaalin ulosmittaaminen ja investointien toteutuminen sekä niitä tukevien toimintojen kehittyminen edellyttää yhteistyössä tapahtuvaa edunajamista eri foorumeissa.

Vaikuttamista on myös kansallisen ja EU-ohjelmärahoituksen kohdentaminen muiden muassa logistisia yhteyksiä ja infraa sekä yritysten ja elinkeinoelämän kehittämistä tukeviin hankkeisiin. Raahen seudun osalta tämä tarkoittaa rahoituksen suuntaamista kuntien- ja seudullista elinvoimastrategiaa tukeviin kehittämishankkeisiin.

Pohjois-Pohjanmaan maakunnan, seutujen ja kuntien etujen ajaminen ylimaakunnallisissa ja kansallisissa sekä Pohjoismaisissa ja laajemmin kansainvälisissä foorumeissa nähdään erittäin tärkeänä asiana alueen kilpailukyvyyn ja saavutettavuuden parantamisen sekä kansainvälisten investointien ja rahoituksen kanavoitumisen näkökulmasta. Toivomme edunajamista sekä arvovalta- ja vaikuttavuusviestintää toteutettavan aktiivisesti, leveillä hartioilla, yhdessä alueen seutujen ja kuntien kanssa.

4. Toiminta ja tavoitteet

Toimintayksikkö sekä luottamushenkilöhallinto ja hallinto

Kansallisella ja kansainvälisellä tasolla toteutettava oikea-aikainen ja vaikuttava sekä merkittävien ja ajankohtaisten asioiden eteenpäin viemiseen keskittyvä edunajaminen ja vaikuttavuusviestintä on nostettu keskeiseksi osaksi maakuntaliiton toimintayksikön toimintaa. Positiivinen, kehittävä ja alueiden etuja tasapuolisesti ajavan viestinnän tulee kuulua myös luottamushenkilöhallinnossa vaikuttavien henkilöiden toimintaan.

Toimenpiteiden oikea-aikaisuuteen ja vaikuttavuuteen liittyen on toivottavaa, että kunnille tärkeiden vasta suunnitteilla, jo valmistelussa tai lupaprosessien eri vaiheissa olevien hankkeiden eteenpäin menemistä edistetään aktiivisesti arvovaltapalveluksi luettavalla maakuntaliiton edunajamis- ja vaikuttavuusviestintätyöllä. Ikään kuin toivomuspontena voidaan tässä yhteydessä esittää, että maakuntaliiton osalta syvennetään Pohteen kanssa tehtävää yhteistyötä erityisesti maakunnan eri alueiden elinvoimaisuuteen vaikuttavan päätöksenteon näkökulmasta, jolle Pohteessa annetaan tällä hetkellä aivan liian vähän huomiota.

Maakunnan kehittäminen ja rahoitus

Kuntien sekä kunnallisten ja seutukunnallisten kehittämistoimijoiden rooli aktiivisena alue- ja elinvoiman kehittäjänä ja kehitysedellytysten luojana on merkittävä. Ymmärrämme puhtaan siirtymän sekä geopolitiikassa ja toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten vaikutukset muiden muassa kansalliseen

turvallisuuteen ja rahoituksen allokointiin, mutta koemme edelleen eri rahoitusvälineistä kanavoitavien hankerahoitusten kohdistamisen kunta- ja aluelähtöisiin seutujen elinvoimaa ja yritysten toimintaedellytyksiä parantaviin hankkeisiin ja toimenpiteisiin olevan niiden kokonaisrahoituksen toteutumisen ja alueiden kehittymisen näkökulmasta välttämätöntä.

Kuten todettua, ylimaakunnallisesti ja suoraan kansainvälisesti rahoitettavat hankkeet tulevat toimimaan aluekehittämistävälineinä aikaisempaa enemmän. Kv-rahoitteisten hankkeiden toteutumisen mahdollistamiseksi toivomme maakuntaliitolta aktiivista roolia potentiaalisten hanketoimijoiden ja -kumppaneiden tunnistamiseksi sekä niiden välisen yhteistyön lisäämiseksi. Maakuntaliitto on näkemyksemme mukaan oikea taho myös tukemaan eri toimijoiden osaamisen kehittämistä kv-rahoituksen hakemisessa, yhdistämään olemassa olevia hankekumppani- ja toimijaverkostoja sekä saattamaan verkostot kaikkien toimijoiden hyödynnettäväksi.

Mainittakoon, että Raahen seudun kehitys ja Raahen seutukunta alueena on valmis elinvoimaa, veto-, pito- ja lumovoimaa sekä yritystoimintaa vahvistavien ja kilpailukykyä lisäävien pilottien kokeilualustaksi ja -alueeksi.

Maakunnan suunnittelu ja osaaminen

Aluesuunnittelutehtävien kolme tehtäväaluetta – tulevaisuus, maakuntaohjelma ja maakuntakaava muodostavat toisiaan täydentävän kokonaisuuden. Maakunnan ja eri alueiden kilpailukykyyn kehittymisen ja resurssien mahdollisimman tehokkaan allokoinnin näkökulmasta aluesuunnittelun tulee olla tulevaisuusorientoitunutta ja ennakoivaa, mutta samaan aikaan mahdollistavaa ja muutosjoustavaa sekä alueiden ja kuntien nopeastikin muuttuvat tarpeet huomioivaa.

Onnistunut suunnittelu ja muuttuviin tarpeisiin vastaaminen edellyttää ketteryyttä sekä jatkuvaa vuoropuhelua eri toimijoiden kanssa. Reagoinnin tulee olla siten nopeaa ja kyvykästä, että esimerkiksi alueiden elinvoiman kannalta merkittävien investointien toteutuminen on eri toimijoiden ja viranomaistyön puolesta mahdollista. Koko maakunnan tasolla tarvitaan myös kykyä, valmiutta ja resursseja nopeiden kokeilujen toteuttamiseen.

5. Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2028

Vuoden 2026 talousarvion ja tulevien vuosien talousarvioiden osalta kiitämme maakuntaliittoa ennakoivasta taloussuunnittelusta, jossa on otettu huomioon myös maakunnan kuntien heikkenevät kuntataloudet. Edellytämme maakuntaliitolta jatkossakin ennakoitavuutta ja käytettävissä olevien resurssien kokonaistaloudellisesti tehokasta käyttöä.

On kuitenkin huomioitava, että maakuntaliiton henkilöstömäärä on ollut laskusuunnassa jo usean vuoden ajan ja suunnittelukaudellakin eläkeikään on yltämässä useampi henkilö, joten aktiivisten työntekijöiden

työtehtävien määrää ja työssäjaksamista sekä organisaation toimintaprosesseja on tarpeen tarkastella säännöllisesti ja tarvittaessa hankkia lisäresursseja.

Toimenpiteet

EU-rahoituksen kohdentaminen: talousarviossa on huomioitu kuluvan ohjelmakauden ohjelma-asiakirjan toimintalinjat, painopisteet sekä älykkään erikoistumisen strategia ja vähähiilisyystavoitteet. Pohjois-Pohjanmaan liiton rahoitus kohdentuu pienimuotoisiin liikennehankkeisiin, joilla edistetään elinkeinoelämää sekä kansainvälistä matkailua.

Jäljellä oleva rahoitus tulee kohdentaa ensisijaisesti niille yrityksille ja toimijoille, jotka konkreettisesti parantavat alueen elinvoimaa, työllisyyttä ja kilpailukykyä. Lisäksi rahoituksen maantieteellinen painopiste tulee siirtää maakunnan eteläosiin, sillä juuri tämän alueen kehitystarpeiden perusteella on maakunta saanut EU-tukirahoitusta.

Reisjärven kunta edellyttää, että jatkossa rahoituksen kohdentamisessa painotetaan tasapuolisuutta, alueellisen elinvoiman vahvistamista sekä erityisesti eteläisen Pohjois-Pohjanmaan kuntien tarpeita ja kehityspotentiaalia.

Reisjärven kunnan mielestä vuodelle 2026 asetetut strategiset tavoitteet ovat oikeita. Kunta kuitenkin haluaa huomauttaa, että kuntayhtymänä Pohjois-Pohjanmaan liiton tulee toiminnassaan ottaa huomioon ja osallistaa tasaveroisesti kaikki jäsenkuntiansa kuntakoosta riippumatta.

Reisjärven kunta edellyttää, että maakunnan pienet kunnat ja aluekehitystoiminnassa aliedustetut alueet ja kunnat huomioidaan aikaisempaa paremmin liiton toiminnoissa ja tulevaisuuden suunnittelutyössä.

Toimenpiteet

Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarviossa vuodelle 2026 jäsenkuntien täysimääräinen korotustarve olisi ollut noin 120 000 euroa. Tämä koostuu henkilöstön palkkamenojen + 40 000 euroa, luottamushenkilöpalkkioiden + 30 000 euroa, Oulu 2026 kulttuuripääkaupunkivuoden kertaluontoisista menoista + 40 000 euroa ja muista menoista yhteensä +10 000 euroa. Maakuntahallitus päättää talousarvion raamista. Kuntien jäsenosuutta päätettiin korottaa noin 60 000 eurolla ja talousarvion laadinnan ohjeeksi annettiin, että kaikki menoerät käydään tapauskohtaisesti ja huolella läpi siten, että lakisääteiset tehtävät ja edunvalvonta eivät vaarannu.

Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarvio on laadittu edellä kuvatulla tavalla sopeuttamalla kuluja talousarvion raamiin. Sopeuttaminen on kohdistunut pääasiassa asiantuntija- ja ostopalveluiden hankintoihin.

Kokonaisuutena Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarvion tuloslaskelma on yli 200 000 euroa alijäämäinen, mutta se on tarkoitus kattaa Pohjois-Pohjanmaan liiton kehittämisrahastosta.

EU-rahoituksen kohdentaminen: talousarviossa on huomioitu kuluvan ohjelmakauden ohjelma-asiakirjan toimintalinjat, painopisteet sekä älykkään erikoistumisen strategia ja vähähiilisyystavoitteet. Pohjois-Pohjanmaan liiton rahoitus kohdentuu pienimuotoisiin liikennehankkeisiin, joilla edistetään elinkeinoelämää sekä kansainvälistä matkailua.

(saapunut määräajan jälkeen)

Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarviossa esitetään jäsenkuntien maksuosuuden korottamista vuodelle 2026 (+1,6 %). Kunta katsoo, että jäsenmaksun korotus ei ole perusteltua ja jäsenmaksun tulee olla sama kuin viime vuonna.

☑ Maakuntakaava on valmis: Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava on hyväksytty ja kaavoitustyö on pääosin saatu päätökseen. Kaavan valmistuminen vähentää maakuntaliiton työmäärää ja kustannuksia, eikä kaavoitukseen liittyviä lisäresursseja enää tarvita.

☐ Kuntatalouden vaikea tilanne: Kuntien taloudellinen tilanne on heikentynyt, valtionosuudet pienenevät ja verotulojen kasvu hidastuu. Kuntien menot kasvavat erityisesti palkankorotusten ja investointitarpeiden vuoksi. Tässä tilanteessa maakuntaliiton jäsenmaksun korotus ei ole perusteltua.

Lisäksi Sievin kunta huomauttaa, että Pohjois-Pohjanmaan liiton kuntarahoituksen maksuosuudet ovat nousseet 2025 1,9 % 2024 3 % 2023 4 % ja samalla liitto on tehnyt positiiviset tulokset seuraavasti 2024 +97 648 euroa. 2023 +45 245 euroa ja 2022 +84 342 euroa. Positiivinen tulos on sinänsä hyvä asia, mutta ei välttämättömyys. Eikä liiton tarvitse kerryttää ylijäämää.

Lausunto rakennerahastoista

Jäljellä oleva rahoitus tulee kohdentaa ensisijaisesti niille yrityksille ja toimijoille, jotka konkreettisesti parantavat alueen elinvoimaa, työllisyyttä ja kilpailukykyä. Lisäksi rahoituksen maantieteellinen painopiste tulee siirtää maakunnan eteläosiin, sillä juuri tämän alueen kehitystarpeiden perusteella on maakunta

saanut EU-tukia. Sievin kunta edellyttää, että jatkossa rahoituksen kohdentamisessa painotetaan tasapuolisuutta, alueellisen elinvoiman vahvistamista sekä erityisesti eteläisen Pohjois-Pohjanmaan kuntien tarpeita ja kehityspotentiaalia.

Sievin kunnan mielestä vuodelle 2026 asetetut strategiset tavoitteet ovat oikeita. Kunta kuitenkin haluaa huomauttaa, että kuntayhtymänä Pohjois-Pohjanmaan liiton tulee toiminnassaan ottaa huomioon ja osallistaa tasaveroisesti kaikki jäsenkuntansa kuntakoosta riippumatta. Sievin kunta toivoo, että maakunnan pienet kunnat ja aluekehitystoiminnassa aliedustetut alueet ja kunnat huomioidaan aikaisempaa paremmin liiton toiminnoissa ja tulevaisuuden suunnittelutyössä.

Toimenpiteet

Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarviossa vuodelle 2026 jäsenkuntien täysimääräinen korotustarve olisi ollut noin 120 000 euroa. Tämä koostuu henkilöstön palkkamenojen + 40 000 euroa, luottamushenkilöpalkkioiden + 30 000 euroa, Oulu 2026 kulttuuripääkaupunkivuoden kertaluontoisista menoista + 40 000 euroa ja muista menoista yhteensä +10 000 euroa. Maakuntahallitus päättää talousarvion raamista. Kuntien jäsenosuutta päätettiin korottaa noin 60 000 eurolla ja talousarvion laadinnan ohjeeksi annettiin, että kaikki menoerät käydään tapauskohtaisesti ja huolella läpi siten, että lakisääteiset tehtävät ja edunvalvonta eivät vaarannu.

Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarvio on laadittu edellä kuvatulla tavalla sopeuttamalla kuluja talousarvion raamiin. Sopeuttaminen on kohdistunut pääasiassa asiantuntija- ja ostopalveluiden hankintoihin.

Kokonaisuutena Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarvion tuloslaskelma on yli 200 000 euroa alijäämäinen, mutta se on tarkoitus kattaa Pohjois-Pohjanmaan liiton kehittämisrahastosta.

EU-rahoituksen kohdentaminen: talousarviossa on huomioitu kuluvan ohjelmakauden ohjelma-asiakirjan toimintalinjat, painopisteet sekä älykkään erikoistumisen strategia ja vähähiilisyystavoitteet. Pohjois-Pohjanmaan liiton rahoitus kohdentuu pienimuotoisiin liikennehankkeisiin, joilla edistetään elinkeinoelämää sekä kansainvälistä matkailua.

Ylivieskan kaupunki

Ylivieskan kaupunki toteaa lausuntonaan seuraavaa:

1. Euroopan komissio on koheesiopolitiikan väliarvioinnissa ehdottanut uudistuksia koheesiopolitiikan toteutukseen ja kahden uuden EAKR-erityistavoitteen lisäämiseen lopulla olevalle rahoituskaudelle: teollisuuskapasiteetin lisääminen kaksikäyttötuotteiden ja puolustuksen edistämiseksi kaikilla EU:n alueilla ja kaikenkokoisissa yrityksissä. Liitolla on tärkeä rooli sanoittaa ja tuoda esiin maakunnan alueella se potentiaali, mitä tämä erityistavoitteiden suuntaaminen mahdollistaa. Mahdollinen alustava kirjaaminen, miten uusien toimintalinjojen ja rahoitusajan lyhytaikaisuuden tietous varmistetaan myös muualla Pohjois-Pohjanmaan alueella kuin vain Oulun alueella. Maakunnan eteläisissä osissa on sellaista muuntautuvaa teollisuutta, jossa potentiaali kaksikäyttötuotteiden valmistukseen on jo olemassa tai mahdollistuisi investointeja tehtäessä.
2. Ylivieskan kaupunki pitää hyvänä, että Pohjois-Pohjanmaan liitto jatkaa suunnitelmakaudella aktiivista edunvalvontaa liikennejärjestelmätyössä. Ja päivitettävään väyläverkoston investointiohjelmaan vaikuttaminen on keskiössä. Pääradan sekä valtatie 4:n ollessa merkittävämpiä kohteita, joista Ylivieskan kaupunki katsoo pääradan ja sen kaksoisraiteen toteuttamisen ja rakentamisen Liminka-Ylivieska -välillä olevan erityisen tärkeää. Selvitys eurooppalaisen raideleveyteen siirtymiseksi on valmistunut. Liiton tulee ottaa tavoitteeksi eurooppalaisen raideleveyden saaminen Tornio-Oulu ja Oulu-Ylivieska (Kokkola) välille, nykyisessä raidekäytävässä.
3. Tieverkon osalta Ylivieskan kaupunki esittää, että nykyiset liikennevirrat selvitetään jo tulevana vuonna, erityisesti raskaan liikenteen osalta. Niin raiteilla kuin maatiellä tapahtuva liikenne. Tämä tukee silloin myös Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelman toteuttamista ja auttaa Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmätyöryhmän työtä toimenpiteiden kohdentamisessa.
4. Jäsenkuntien maksuosuustaulukkoa ei ollut liitettyä talousarvioluonnoksessa, mutta maakuntahallituksen pöytäkirjasta on luettavissa, että jäsenkuntien maksuosuuksia korotetaan 1,6 prosenttia verrattuna vuoden 2025 maksuosuuksiin. Kuntien maksuosuudet ovat nousseet vuosittain vuodesta 2023 lähtien. Maksuosuuksien nousu vuodesta 2023 lähtien on tarkoittanut Ylivieskan maksuosuudessa yhteensä yli 36.000€ menolisäystä. Liitto on talousarviokirjaluonnoksessaan kirjoittanut, että liitto pyrkii kompensoimaan palkankorotusten menolisäysvaikutuksen ensisijaisesti menoja supistamalla. Supistamistoimet eivät heijastu talousarvioesityksen mukaan riittävällä tavalla vielä vuoteen 2026.

Toimenpiteet

Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarviossa vuodelle 2026 jäsenkuntien täysimääräinen korotustarve olisi ollut noin 120 000 euroa. Tämä koostuu henkilöstön palkkamenojen + 40 000 euroa, luottamushenkilöpalkkioiden + 30 000 euroa, Oulu 2026 kulttuuripääkaupunkivuoden kertaluontoisista menoista + 40 000 euroa ja muista menoista yhteensä +10 000 euroa. Maakuntahallitus päättää talousarvion raamista. Kuntien jäsenosuutta päätettiin korottaa noin 60 000 eurolla ja talousarvion laadinnan ohjeeksi annettiin, että kaikki menoerät käydään tapauskohtaisesti ja huolella läpi siten, että lakisääteiset tehtävät ja edunvalvonta eivät vaarannu.

Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarvio on laadittu edellä kuvatulla tavalla sopeuttamalla kuluja talousarvion raamiin. Sopeuttaminen on kohdistunut pääasiassa asiantuntija- ja ostopalveluiden hankintoihin.